

Michel Beaudin, profesor teologije na sveučilištu u Montréalu, zacrtao je teološku metodu u proučavanju društvenih pitanja. Ta metoda uključuje višestruko promatranje stvarnosti: spontano, društveno-ekonomsko-političko, antropološko-društveno, etičko-ideološko, metafizičko, teološko i, napokon, vjersko-crkveno-teološko-etičko.

Kongres ATEM-a 1997. učvrstio je vezu Staroga i Novoga svijeta unutar ATEM-a i njegovo nastojanje oko rješavanja pitanja o čovjeku i društvu.

Mladen Karadjole

POPULISTIČKA EMANCIPACIJA I SLOBODA POJEDINACA

“Crkva u svijetu” br. 3/1997 donosi na str. 273-280 duboko misaoni esej iz pera gospodina Borisa Lukšića, u kojemu se potkralo jedno protuslovlje, na koje je, poradi aktualnosti našega trenutka potrebno upozoriti. Naš autor piše: “Meni se uvijek društvena i osobna pravednost činila vrijednosno važnijom od populističke emancipacije, jer istinski pravedna zajednica mora uvažavati kulturni i nacionalni identitet svim kolektivitetima i pojedincima.”

No, “populistička emancipacija”, što će reći sloboda i samostalnost svakog naroda je preduvjet postojanja svake “istinski pravedne zajednice”, te ne vidim kako bi to oslobođenje i samostalnost moglo biti “vrijednosno” mane važno od osobnih sloboda i prava pojedinaca. Naime, tamo gdje su narodi porobljeni, nema osobnih sloboda, jer se u povijesti sloboda i pravda pojedinca nikad nije mogla ostvarivati pod tuđinskom dominacijom. To što je “bilo, a i danas ima suverenih naroda i država, sa sustavom nepravednim, oligarhijskim i nedemokratskim, u kojima se brutalno krše osnovna ljudska i društvena prava”, ne umanjuje “vrijednosnu važnost” narodne emancipacije, koja je *conditio sine qua non* emancipacije svakog pripadnika dotičnog naroda. Jedino emancipirani - slobodni narodi imaju uvjete za civilizacijsko dozrijevanje u kojima nije moguće kršenje osnovnih ljudskih prava i slobode, dok su porobljeni narodi uvijek bili izvorište neciviliziranog mentaliteta koji se sluganski tuđinu dodvorava, a svoj narod i njegove vrline omalovažava i izruguje.

Taj sluganski mentalitet je uslijed gotovo tisuću godina tuđinske vladavine nad Hrvatskom duboko pustio svoje korijene u jednom

dijelu naše inteligencije, i to je razlog što se dobar dio elitnih hrvatskih intelektualaca nikako ne može pomiriti s emancipacijom svojega vlastitoga naroda i njegove neovisne države. Otud ta silna intelektualna oporba ovoj našoj demokratski izabranoj vlasti, koja je pod vodstvom dr. Franje Tuđmana izbavila hrvatski narod iz tisućljetnoga tuđinskog ropstva, što nije po volji njihovom sluganskom mentalitetu, već populusa - naroda i njegove stoljetne težnje.

Taj sluganski mentalitet je zanimljiv i u inače duboko misaonom eseju g. Borisa Lukšića, što se očituje u njegovom zaziranju od "populističke emancipacije" pa zato ne može vidjeti da je ta emancipacija omogućila očitovanje nacionalnoga i kulturnog identiteta svim "kolektivitetima i pojedincima", koji hrvatsku prihvaćaju kao svoju domovinu po najvišim standardima civilizacijskoga dosega na pragu trećeg tisućljeća.

Drugo što se ne uklapa u inače misaono dobro sročeni esej g. Borisa Lukšića, na što treba upozoriti, jest: "Poslije događanja postkomunizma odjednom su svi hrvatski disidenti, opozicionari i politički emigranti ostali bez polustoljetnih neprijatelja, jer nestadoše mučitelji, ubojice, nasilnici, povlaštena politička kasta, represivni tužitelji i suci, ideologijski i politički inkvizitori, kao da ih nikada nije ni bilo, osim u našoj bolesnoj fantazmagoriji. Ali kuda se odjednom djenuše i nestaše toliki ljudi i zločinačke strukture moći? Naprosto promijenije Gogoljeve kabanice i druga ideologijska znakovlja, te postadoše istaknuti djelatnici vladajuće partije i oporbe."

Istina je, pak, da je nakon uspostave demokratskog poretka u Hrvatskoj ljudska zloća prestala biti unosno zanimanje, te su mnogi zli ljudi promijenili, ne "Gogoljeve kabanice", već svoje ponašanje. Jedan dio tih ljudi prihvatio je "populističku emancipaciju" i postali istaknuti djelatnici, ne "vladajuće partije" (jer vladajuća partija u demokratskom poretku ne postoji), već demokratske vlasti, dok je drugi dio tih zločestih ljudi, koji nije prihvatio "populističku emancipaciju", prešao u oporbu i tamo nastavio na drugi način svoje zlobno zanimanje, radeći na rušenju od emancipiranog naroda izabrane demokratske vlasti, što nije unosno danas u Hrvatskoj, ali je to unosno za sluganski mentalitete, što plaćaju oni koji bi Hrvatsku ponovno htjeli porobiti. Ali narod koji jednom okuša slast slobode, više nitko ne može porobiti, te će se, vjerujem, i ti ljudi uskoro odreći svoje zloće kao svojeg zanimanja i prekvalificirati se u čestite ljude te surađivati s demokratski izabranom vlasti i tako pomagati da se svi emancipiramo od zla koje su nam nametnuli strani porobljivači - međusobnu mržnju i podjele.

Tada ćemo se moći dostojno pripremiti za proslavu dvije tisućite obljetnice Kristova rođenja i ulaska u treće tisućljeće, kao narod koji je pet stoljeća bio *antemurale christianitatis*, i time spasio Zapadnoeuropsku kršćansku civilizaciju, koja je danas u pogibelji zbog neuvažavanja te istine, čemu uveliko kumuje i sluganski mentalitet naše odnarođene intelektualne elite. Prestanimo stoga govoriti o "ulasku u Europu", nego iziđimo svi iz sluganskog mentaliteta i kao emancipiran, ponosan narod, dostojan svoje tisuću tristo godišnje kršćanske uljudbe, dočekajmo dvije tisućitu obljetnicu Kristova rođenja.

Stipe Vuković

ADRESE SURADNIKA:

- Prof. dr. Franjo ZENKO, em., Filozofski fakultet Zagreb, Kušlanova 2, 10000 Zagreb
- Prof. dr. Dubravka HERCIGONJA-KOCIJAN, Klinička bolnica Dubrava, Zagreb, Avenija izviđača 6, 10000 Zagreb
- Dr. Ante VUČKOVIĆ, Franjevačka teologija Makarska, Franjevački put 1, 21300 Makarska
- Doc. dr. Antun BAČIĆ, voditelj Jedinice intenzivnog liječenja pri KB Split, Roosweltova 47, 21000 Split
- S. Ljiljana TODORIĆ, voditeljica Mirovnog doma Lovret, Lovretska 9, 21000 Split
- Dr. Josip ČORIĆ, Teologija u Splitu, Zrinsko-Frankopanska 19, 21000 Split
- Mr. Ivan MATKOVIĆ, Teologija u Splitu, Zrinsko-Frankopanska 19, 21000 Split